

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. ректора Інституту

Тріпак М.М.

“ 29 ” листопада 2021 р.

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ПРАВА НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН/БЛОКУ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО
ВИБОРУ/ВИБІРКОВИХ БЛОК ПРОГРАМ У
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»**

Розглянуто і схвалено на засіданні
Вченої ради інституту

Протокол № 3 від «29» листопада 2021р.

Кам'янець-Подільський, 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блоку програм у Навчально-реабілітаційному закладі вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (далі – Положення, Інститут) розроблено з метою конкретизації процедури формування переліку та подальшого обрання й вивчення здобувачами навчальних дисциплін із циклу вільного вибору для освітнього ступеня «бакалавр».

1.2. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (стаття 62, пункт 15) та визначає процедуру формування переліку та подальшого вивчення здобувачами навчальних дисциплін вільного вибору/ блоків дисциплін вільного вибору для освітнього ступеня «бакалавр» в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти; містить вимоги до проведення запису та формування запису на навчальні дисципліни вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору, оформлення результатів цього запису та формування навчального навантаження науково-педагогічних працівників Інституту.

1.3. Дія Положення поширюється на здобувачів вищої освіти Інституту денної, заочної, дистанційної, дуальної форм навчання ОС Бакалавр та на всі навчальні структурні підрозділи Інституту.

1.4. Положення ґрунтується на засадах студентоцентрованого підходу і вільного творчого навчання, що гарантує здобувачам побудову індивідуальної траєкторії навчання з урахуванням власного потенціалу, особистісного росту та своїх професійних інтересів.

1.5. Для конкретизації планування та організації навчального процесу на кожний навчальний рік може складатися робочий навчальний план, який формується на підставі обов'язкової частини навчального плану відповідної освітньої програми та затвердженого переліку навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору.

1.6. Навчальні дисципліни вільного вибору – це дисципліни, які пропонуються Інститутом для навчання з метою задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, посилення конкурентоспроможності та

затребуваності випускника на ринку праці, сприяють академічній мобільності та особистим інтересам.

1.7. Дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти представлені:

- у сформованих вибіркових блок програмах, що пропонуються для вибору здобувачам Інституту за ОС Бакалавр;
- у навчальному плані (редакції освітніх програм до 2020р. включно) відповідної освітньої програми переліком дисциплін, який може включати в себе як дисципліни загальної, так і дисципліни фахової підготовки. Кількість та обсяг дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти для конкретного семестру вказана у навчальному плані.

1.8. Дисципліни вільного вибору здобувача можуть носити індивідуальний характер і вирішувати окрему поглиблену компетентність або бути об'єднанні під певною вибірковою блок програмою, напрямом, кластером для формування відповідної комплексної компетентності.

1.9. Сукупність дисципліни вільного вибору можуть забезпечувати здобувачу вибір індивідуальної освітньої траєкторії та формувати додаткові компетентності з обраних напрямків. Визначенні для вільного вибору здобувачів навчальні дисципліни повинні бути спрямовані на формування у фахівців універсальних компетентностей або поглиблення за певним напрямом компетентності.

2. ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ/БЛОКУ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ / ВИБІРКОВОЇ БЛОК ПРОГРАМИ ТА ПОРЯДОК ОНОВЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ

2.1. Викладання навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору можуть здійснювати всі кафедри Інституту за умови наявності відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними навчальними дисциплінами вільного вибору/блоку дисциплін.

2.2. Перелік навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору, визначений навчальний планом освітньої програми, а також вибіркового блоку програм може змінюватися кожного нового навчального року: доповнюватися або скорочуватися.

2.2.1. Пропозиції щодо змін до переліку навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору та вибіркового блоку програм на наступний навчальний рік формуються на випускових кафедрах з врахуванням пропозицій студентського самоврядування, роботодавців тощо – до 15 січня.

Група здобувачів, що вивчають обрані навчальні дисципліни (блок дисциплін чи вибірково блок програму), має право внести зміни до переліку навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору на наступний навчальний рік за колективним зверненням у навчально-методичний відділ - до 10 січня.

2.2.2. Для розгляду пропозицій наданих випусковими кафедрами наказом ректора створюються робочі групи під головуванням гарантів освітніх програм - до 01 лютого.

2.2.3. Робочі групи під головуванням гарантів освітніх програм розглядають пропозиції, надані випусковими кафедрами, та вносять до навчального плану відповідної освітньої програми запропонованих навчальних дисциплін як навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору, або корегують/формуєть вибірково блок програму – до 01 березня.

Основними критеріями при розгляді пропозицій, наданих кафедрами є:

- кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання НПП, підвищення кваліфікації, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг);
- навчально-методичне забезпечення (навчально-методичний комплекс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації);
- інформаційне забезпечення
- вимоги роботодавців.

Переліки навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору, вибіркового блоку програм для певної спеціальності повинні узгоджуватися із компетентностями фахівців та їх доповнювати а також

забезпечувати можливість здобувачів одержувати компетентності інших спеціальностей.

2.2.4. У випадку позитивного розгляду пропозицій щодо внесення змін до переліку навчальних дисциплін вільного вибору/блоків дисциплін вільного вибору, вибіркового блоку програм, наданих кафедрами, розробляється та затверджується в установленому порядку навчальний план освітньої програми – до 25 березня.

3. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ЗДОБУВАЧАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН / БЛОКУ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ / ВИБІРКОВОЇ БЛОКУ ПРОГРАМИ

3.1. Завідувач кафедри та/або гарант у співпраці із куратором академічної групи до початку нового навчального року доводить до відома здобувачів перелік навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркового блоку програм, які будуть вивчатися у I (осінньому) семестрі, у II (весняному) семестрі – до 15 березня; до відома здобувачів нового набору, які зараховані на навчання на основі ОКР молодшого спеціаліста/ОПС фахового молодшого бакалавра – до 05 вересня.

3.2. Науково-педагогічні, педагогічні працівники розміщують анотації (презентаційні матеріали) навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркового блоку програми до початку навчального року на інформаційних ресурсах, веб-сайті та/або в системі Moodle Інституту – до 15 квітня.

Презентаційні матеріали навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркового блоку програми здобувача мають містити інформацію:

- 1) Назва навчальної дисципліни за вільним вибором здобувача
- 2) Кафедра
- 3) Мова викладання
- 4) Форми організації освітнього процесу (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття)
- 5) Форма підсумкового контролю
- 6) Викладачі, які забезпечують освітній процес з навчальної дисципліни

- 7) Коротка анотація навчальної дисципліни
- 8) Мета та основні завдання навчальної дисципліни
- 9) Компетентності, які набуде студент при вивченні дисципліни
- 10) Рекомендована література

3.3. Вибір здобувачами переліку навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркової блок програми здійснюється на наступний навчальний рік: упродовж з 15 квітня – травня поточного навчального року; здобувачами нового набору та тими, які зараховані на навчання на основі ОКР молодшого спеціаліста/ОПС фахового молодшого бакалавра – до 15 вересня.

Здобувач подає заяву (Додаток 1) на ім'я ректора Інституту про обрані ним навчальні дисципліни вільного вибору/блоку навчальних дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм на новий навчальний рік – до 01 червня; здобувачі нового набору та тими, які зараховані на навчання на основі ОКР молодшого спеціаліста/ОПС фахового молодшого бакалавра – до 16 вересня.

3.4. Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання такий запис здійснюють під час весняної заліково-екзаменаційної сесії.

3.5. Навчально-методичний відділ (в т.ч. завідувач заочного відділення) у співпраці із завідувачами кафедр та гарантами ОП формують академічні групи для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм здобувачами і передають мотивований висновок (Додаток 2) в установлені терміни для підготовки проекту наказу про формування складу академічних груп та складання розкладу.

3.6. Мінімальна чисельність здобувачів для формування академічної групи щодо вивчення навчальних дисциплін вільного вибору/блоку навчальних дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм залежатиме від чинного законодавства (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. №1134 та Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. №1146) та затвердженого МОН України штатного розпису Інституту.

3.7. Якщо для вивчення окремих навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм не сформувалась мінімальна кількість здобувачів, то навчально-методичний

відділ доводить до відома здобувачів про актуально сформовані академічні групи по вивченню навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм.

3.8. Здобувач, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо), не визначився з навчальними дисциплінами вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/ вибіркових блок програм, має право визначитися протягом першого робочого тижня після того, як він з'явився на навчання.

3.9. Здобувач, який самостійно не визначився з переліком навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/ вибіркових блок програм та не подав заповнену заяву у визначені терміни, може бути рекомендований для включення в будь-яку групу за рішенням випускової кафедри або за рекомендацією замовника освітніх послуг.

3.10. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору після його затвердження можлива лише за письмовим дозволом ректора/проректора з навчальної роботи та гаранта освітньої програми.

Не допускається зміна вибраних навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм після початку навчального семестру, в якому вони викладаються.

Заява здобувача на внесення змін до вибіркової складової навчального плану подається до початку навчального року за умови, що здобувач не розпочав опанування вибіркової навчальної дисципліни.

Унесені зміни не мають порушувати встановлені в Інституті вимоги щодо мінімальної чисельності здобувачів при формування груп на вивчення вибіркових дисциплін.

3.11. Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від вільного вибору навчальних дисциплін/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркової блок програми. Самочинна відмова від вивчення навчальної дисципліни тягне за собою академічну заборгованість, за що здобувач може бути відрахований з Інституту.

3.12. Навчальні дисципліни вільного вибору/блок дисциплін вільного вибору/вибіркова блок програма вносяться до робочих навчальних планів відповідних освітніх програм і визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного викладача, яке розраховується до початку навчального року.

3.13. Після остаточного формування і погодження академічних груп з вивчення навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм, внесення їх до розкладу та навчального навантаження викладача, навчальні дисципліни стають для здобувача обов'язковими.

3.14. Обсяг навчальної дисципліни вільного вибору становить не менше 3 кредитів ЄКТС (90 годин); вибіркової блок програми становить кратну кількість 15 кредитам ЄКТС (450 годин).

3.15. Вивчення навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркової блок програми здобувача розпочинається не раніше ніж з II семестру.

3.16. Форма підсумкового контролю навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркової блок програми встановлюється навчальним планом відповідної програми.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Інституту в тому ж порядку, що й саме Положення.

4.2. Перезарахування навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм здобувача здійснюється відповідно до Положення про порядок перезарахування (зарахування) результатів навчання (освітніх компонент), визначення академічної різниці та її складання у Навчально-реабілітаційному закладі вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут».

Додаток 1

Ректору Навчально-реабілітаційного закладу
вищої освіти «Кам'янець-Подільський
державний інститут»

_____

_____

студента ___ курсу, групи _____

_____ форми навчання

ЗАЯВА

Прошу зарахувати мене до складу академічної групи, яка вивчатиме у _____ семестрі

_____

(назва навчальної дисципліни вільного вибору/блок дисциплін вільного вибору/вибіркова блок програма)
як навчальну дисципліну вільного вибору/блок дисциплін вільного вибору/вибіркову блок програму
здобувача

_____

_____

Ректору Навчально-реабілітаційного закладу
вищої освіти «Кам'янець-Подільський
державний інститут»

завідувача НМ відділу

Висновок про результати самостійного вибору навчальної дисципліни

Керуючись Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін/блоку дисциплін вільного вибору/вибіркових блок програм у Навчально-реабілітаційному закладі вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (за РВО «Перший (бакалаврський) рівень»), студенти групи _____, _____ курсу, _____ форми навчання здійснили процедуру обрання навчальних дисциплін вільного вибору/блоку дисциплін вільного вибору, які викладатимуться у 20__-20__ навчальному році.

Загальна кількість здобувачів у групі _____ ос.

№ з/п	Навчальні дисципліни, які вивчатимуться як навчальна дисципліна вільного вибору/блок вільного вибору/вибіркова блок програма	Семестр, в якому вивчатиметься навчальна дисципліна вільного вибору/блок вільного вибору/вибіркова блок програма	Кількість заяв, поданих на вивчення навчальних дисциплін вільного вибору/блоку вільного вибору/вибіркова блок програма	Викладач	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

Виходячи із вищезазначеного, пропоную сформувати

1.1. академічну групу для вивчення навчальних дисципліна вільного вибору/блоку вільного вибору/вибіркової блок програми _____ у складі

1)

2)

1.2. академічну групу для вивчення навчальних дисципліна вільного вибору/блоку вільного вибору/вибіркової блок програми _____ у складі

1)

2)